עין משפט נר מצוה

גליון הש"ס

הגהות הב"ח

רבינו גרשום

מסורת הש"ס

לעזי רש"י

מוסף רש"י

אמר ליה אנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה אמר רבא אמר רב נחמן חמשה עד שיכתבו כל נכסיהם ואלו הן שכיב מרע עבדו אשתו ובניו מברחת שכיב מרע דתנן(א) שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת עבדו דתנן [ב]הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין אשתו דאמר רב יהודה אמר שמואל [ג]הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטרופא בניו דתנן [ד]הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה מברחת [ה]דאמר מר [א]מברחת צריכה שתכתוב כל נכסיה [ו]ובכולהו (א) מטלטלי הוי שיור לבר מכתובה דאמקרקעי תקינו רבנן ממטלטלי לא תקון רבנן אמימר אמר מטלטלי דכתיבי בכתובה ואיתנהו בעינייהו הוי שיור [ב][ז]אמר נכסי לפלניא [ג]עבדא איקרי נכסי דתנן [ח]הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין [ד]ארעא איקרי נכסי דתנן [ט]נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה [ה]גלימא איקרי נכסי דתנן [י]ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה [ו]זוזי איקרי נכסי דתנן [כ]ושאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה כי הא [ל]דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי אקנינהו ניהליה לרב שמואל בר אחא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תוך [ח]שטרא איקרי נכסי [מ]דאמר רבה בר יצחק שני שטרות הן אמר זכו בשדה (ג) זה לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן תרי הני דאמרן אידך אם קדם מוכר וכתב את השטר כאותה ששנינו כותבין

דאנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה. **עבד** גמר לה לה מאשה דבעינן גט כריתות [גיטין מח:] וכיון דיש לבעל העבד זכות בשטר שכתוב בו ששייר קרקע ומטלטלי לעצמו לא הקנה לו השטר לגמרי שגם זכות האדון כתוב בו הלכך לא קרינא ביה גט כריתות [דברים כד]. כענין זה פירש רבינו חננאל ורבותי שבלותי"ל וגם יש לפרש כך לעולם עבדא כי מקרקעי דמי. (ג) וגבי גט אמאי חשבינן אפי' מטלטלין שיור אלא עבד היינו טעמא משום דכריתות גמור בעינן וכיון שזה שייר מטלטלין מאן לימא לן דלא היה בדעתו לשייר העבד בכלל המטלטלין אחרי שלא פירש מה הן המטלטלין ששייר ואע"ג דבדוכתא אחרינא עבדא כמקרקעי דמי מיהו גבי כריתות לאו כריתות הוא: **אמר רבא א"ר נחמן חמשה.** נותני מתנה הן שאין דינן חלוק מנותני מקצת עד שיכתבו כל נכסיהם ואז דינן חלוק ממשייר קצת ממנו וכגון שלא שיירו כלום אפי' במטלטלין כדמסיק בסיפא לבר מכתובת אשה במקרקעי הוי שיור ולא מטלטלי: **ואלו הן שכיב מרע עבדו אשתו ובניו מברחת.** והשתא מפרש להו ואזיל שכיב מרע כו' וכולהו כבר מפורשים בפרק זה(ו) וביש נוחלין(ח) לבד ממברחת ולקמן בסמוך אפרשנה: **בניו דתנן הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה.** אבל שייר לא אבדה דמגו דנתנה אהאי שיורא בשביל כתובתה נתנה נמי אכולהו נכסי כדאמר ביש נוחלין(ט) ההוא דפלגינהו לנכסיה לאתתיה ולבניה שייר חד דיקלא וכו' ואסקי' התם מגו דנתנא אדיקלא נתנא נמי אכולהו נכסי: **מברחת דאמר מר כו'.** כלומר אשה אלמנה שיש לה נכסים ודעתה לינשא ורוצה להבריח נכסיה מבעלה שלא יהא זכאי בנכסיה ואם תתאלמן או תתגרש יחזרו לה נכסיה ואם לא הוציאתן מרשותו קודם נשואין יזכה בהן בעל ואמרינן בכתובות צריכה שתכתוב כל נכסיה לאחר סתם כיון דלא שיירה מידי אנן סהדי דלא נתנה לזה אלא בשביל שרוצה לינשא ולכשתרצה יחזרו לה אבל אם שיירה כל שהוא קנה המקבל מתנה ולא יחזרו לה כל הנכסים עולמית וזה הדבר אינו כתוב בגמרא כך אלא מכללא שמעינן לה דאמרינן בכתובות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף עט.) אמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל אני מורה הוראה אם יצא שטר מברחת לידי אקרעט ויהיב טעמא דלא שביק איניש לנפשיה ויהב לאחריני מיתיבי הרוצה שתבריח נכסיה מבעלה כיצד היא עושה כותבת שטר פסים לאחרים דברי רשב"ג וחכמים אומרים רצה משחק בה עד שתכתוב מהיום ולכשארצה טעמא דכתבה ליה הכי הא לא כתבה הכי קנייניהו לוקח אמר ר' זירא לא קשיא הא בכולן הא במקצתן שמעינן מהכא היכא דכתבה כולן לא קנה לוקח ואף בעל לא קנה כדמשני התם עשאום כנכסים שאין ידועין לבעל אליבא דר"ש אבל היכא דלא כתבה כולן צריכה שתכתוב מהיום ולכשארצה לא קנה לוקח: **ובכולהו.** הני חמשה ממטלטלי הוי שיור שאם שייר מטלטלין כשייר קרקע דמי: **ואיתנהו בעינייהו הוי שיור.** שהרי אשה גובה כתובתה מהם כדאמר אמימר בפרק אע"פ בכתובות (דף נה.) מטלטלי ואיתנהו בעינייהו בלא שבועה ואיכא למימר דלאו אמימר לטעמיה דהא הכא אמימר נמי קאמר לה: **אמר נכסי לפלניא.** פסקי הלכות הן שפוסק הגמ'. שכיב מרע שאמר נכסיי לפלניא א"נ בבריא שהקנה בסודר ואמר נכסיי לפלניא ובא הגמרא לפרש איזו דבר קרוי ממון והוא הדין אם אמר בלשון לעז אויי"ר או בלשון שמכנין הממון דין נכסיי לפלוני נוהג בו: **עבדא מקרי נכסי.** כמו כסף וזהב והרי הוא בכלל המתנה: **דתנן.** בקדושין: **נכסים שיש להם אחריות.** והקרקעות אחריות כל מלוה וחוב וכתובה נסמכין עליהן לפי שאין דליקה שולטת בהן ואינן אובדין וקתני בהן לשון נכסים: **ושאין להם אחריות.** היינו מטלטלין ואריסא קאי דמיקרו נכסים וכמאן דמיתני נכסים שאין להם אחריות: **נקנין עם נכסים שיש להן אחריות.** שאם מכר אדם או נתן לחבירו מטלטלין וקרקעות החזיק בקרקעות קנה מטלטלין: **כי הא דרב פפא.** כלומר ומניין לנו דנכסים שאין להם אחריות הנקנין עם נכסים שיש להן אחריות מיירי נמי במעות (ד) ומנלן דמעות נמי נקנו על ידי קרקעות והלא אין מטבע נקנית בחליפין [ב"מ מו.] ועל ידי קרקעות מנלן כי הא דרב פפא כו' אקנינהו ניהליה לרב שמואל ההולך שם בקנין סודר: **אגב אסיפא דביתיה.** שהקנה לו בסודר קרקע כניסת ביתו ואגבו הקנה לו המעות בתורת הרשאה המפורשת בבבא [קמא] (דף ע.) או נמי הלך והחזיק הקרקע והקנה לו המעות כל מקום שהן. אלמא מעות מיקרי נכסי: **עד** (ה) **תוך.** מקום. ויש מפרשין חלי הדלך. ומפרשין נמי שלא יחזיק בהן לעצמו ולא היא דכיון דכתב בהרשאה וכל מאן דמתעני ליה מן דינא קבלתי בין לזכות בין לחובה מינה שמעינן דשליח שווייה הכי מפרש בבבא [קמא] (שם): **וזכו בשדה זו.** הקנה להן בסודר לצורך פלוני: **חוזר בשטר.** מייפוי כח דשטר יכול לחזור בו כל זמן שלא נמסר השטר לאותו פלוני: **ואינו חוזר בשדה.** אחרי שכבר זכו בקנין או בחזקה וזכין לאדם שלא בפניו: **שלשה.** עניני שטרות הן. ולא בא לחלוק אלא להוסיף: **אם קדם מוכר וכתב שטר.** מכירה להיות מזומן ללוקח כל שעה שירצה למכרו לשדהו לא יהא עיכוב במעותיו בשביל כתיבת השטר ולכך קדם והכתיבו והוא יכול לעשות כן כאותה ששנינו כותבין

אמר ליה אנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה. שכן הסיב רב נחמן לרבא אבל רב אשי לא היה אומר מקבלה דנפשי' וה"נ משמע בפ"ק דגיטין (דף ט. ושם) דפריך התם לרב נחמן אדרב נחמן ומשני משום דלאו כרות גיטא אלמא משמע דרב נחמן גופיה הוא דקאמר הכי. ר"ת: **ואלו** הן שכ"מ וכו'. והא דלא חשיב הא דתניא לעיל בפרק יש נוחלין (דף קלג.) הכותב כל נכסיו לאשתו ויצא (ו) עליה שטר חוב ר' אליעזר אומר תקרע כתובתה כו' וכל נכסיו קאמר התם וקאמר התם נמי כתב הכי ליתא לה דתיפוק קלא עלה דכתב ניהלה לכולהו נכסי איכא למימר דכולהו נכסים לאו דוקא שאין צריך אלא יותר מכתובתה א"נ בפלוגתא לא קא מיירי ואע"ג דשטר מברחת נמי איכא פלוגתא בכתובות (דף עט.) כמו שהביא רבינו שמואל מכל מקום היכא דגליא דעתה דמשום אנסובי הוא מודו כולי עלמא כדקאמר לקמן: **מטלטלין** ואיתנהו בעינייהו הוי שיור. פירוש שיימדה לכתובה כדאמר אמימר בפ' אע"פ (שם נה.) כדפי' רבינו שמואל ולא דמיא להא דאמר לעיל בפרק יש נוחלין (דף קלג:) מטלטלי קאמרת מטלטלי לא קאמינא פי' דמטלטלין לא הוי שיור לכתובה דהכא מיירי במטלטלין שיימדם לכתובה וכדפירש רבינו שמואל ואותו ודאי הוי שיור: **כי** הא דרב **פפא** הוו ליה תריסר אלפי כו'. פירשתי לעיל בפרק המוכר את הספינה (דף עז:) וגם ההיא דשני שטרות הם פירשתי שם: איבעיא

הוא, כך שמעתי, ליא סיפא דביתא, סוף בית, הקנה לו זוזים אגב (ב"ק קד:) סף ביתו מקרקע כדי שיגלגם לו, והיינו הרשאה, ואילו לא אקנינהו ניהליה לא הוו יהבי ליה דלא לימייתו בלותא דאורחא כדאמר בב"ק (לעיל עז:). נפק לאפיה. הלך לקראתו, עד תוך. שם מקום (ב"ק קד: וב"מ מו.) שהיה שמח שהביא לו מעותיו (ב"ק קד:) ולאשמועינן אתא דמשום קנין זה מסרו לו המעות, דכיון דנפק לאפיה שמעינן דהביא המעות (לעיל עז:). שני שטרות הן. שני דינין חלוקין בשטר (קדושין כו.). זכו בשדה זו לפלוני. המזכו בה לגרנו (שם) אני מקנה לכם בסודר זה שדה זו לצורך פלוני וכן קנו לאותו פלוני כמו שלוה לכם (לעיל עז:). וכתבו לו את השטר. כלומר (קדושין כו.). חוזר בשטר. אם אומר אין רצוני שתכתבו ותנו לו ליתן (שם) ואפילו אמר כתבו ותנו, דכל זמן שלא בא ליד מקבל מתנה יכול זה לעקור אליבינו, דאין עושין שטר בעל כרחו של נותן, דאם ייפה כחו כמתנה בעל פה לא ניחא ליה דמיחזי מתנה בשטר, ואע"ג דאמר במזקת הנכסים (מ.) קנין בפני שנים ואין צריך לומר כתובו, דסתם קנין לכתיבה עומד, הני מילי סתמא, דמסתמא ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקוחה, אבל היכא דמחי לא כתבינן בעל כרחו (לעיל עז.). ואינו חוזר בשדה. שכבר זכו ויזכין לו לאדם שלא בפניו (שם). על מנת שתכתבו לו את השטר. חוזר אף בשדה, שהרי לא עשאן שלוחין לזכות אלא עם השטר והרי חזר לו בשטר

ובכולהו הני חמשה דאמר אי שיירי מטלטלי הוי שיור ואיבדו לבר מכתובת האשה דאע"ג דשייר שיור ולא כלום היא ולא אבדה כתובתה. אי הואיל וכתב לה קרקע כל שהוא דמחלה. אפי' שייר מטלטלי כמקרקעי דמי והוי שיור הואיל ואיתנהו בעינייהו ולא אבדה כתובתה דהאי דשתקה דסמכה דעתה שכיב מרע שאמר כל נכסיי לפלוני. עבדא איקרי נכסי דתנן כו': אסיפא דביתיה. בקצת סוף ביתו: עד קום מרוב שמחה שהביא לו: ב' שטרות. כלומר משני ענינים הן השטרות. אם אמר זכו בשדה זו בשדה. משום דהשתא לא תלי הזכיה בשטר דמעיקרא קאמר זכו וזכין לו לאדם שלא בפניו. ואם אמר על את השטר זה דהשתא תלי הזכיה גם בשטר חוזר בזה ובזה. כל דלא אתא לידא דמקבל

(קדושין כו:). הכי קאמר לא יזכה עד שיגיע השטר לידו (לעיל עז.). אם קדם מוכר. קודם מתנת הכסף או קודם שהחזיק (קדושין כו.). וכתבו את השטר. מי שצריך למעות ורוצה למכור מנכסיו לחביריו ופעמים שהוא מוצא סופר וכותב שטר מכירה כדי שיהא מזומן ליתנו ללוקח כל שעה שירצה למכור (לעיל עז.). כאותה ששנינו. שמותר לעשות כן ואע"ג דמיחזי כשיקרא, דלית כאן הפסד לשום אדם אלא למוכר עצמו, שאם יאבד השטר וימצאנו לוקח שכתב בשמו יטעון שלקחו מיד המוכר, ואם הוא לא חייש נהכי אנן לא חיישינן בגבילו (לעיל עז.).

א) נ"ל דאמקרקעי תקינו רבנן: הואיל וכתב לה וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones